Ez az oldal Szlovákia jogrendszeréről nyújt tájékoztatást.

A szlovák jogrendről az Európai Igazságügyi Hálózat: polgári jogi jogrend oldalon talál információkat.

Jogforrások

Jogszabálytípusok – leírás

A „jogforrás” fogalmát három értelemben használják:
tartalmi értelemben vett jogforrások – a jog tartalmi forrásai
ismeretelméleti értelemben vett jogforrások – a jog megismerésének forrásai
formális értelemben vett jogforrások – a jog formális forrásai
A jogi normák létrejötte és kifejeződési formája szerint hagyományosan az alábbi jogforrástípusokat különböztetjük meg:
jogszokás,
precedens (bíró alkotta jog),
törvények,
normatív szerződések,
általános jogelvek,
ésszerű gondolkodás,
kortárs könyvek, jogi szakirodalom és szakértői vélemények,
nemzetközi szerződések, ha azokat megfelelően a Szlovák Köztársaság jogrendjének részévé tették.

A normák hierarchiája

A szlovák jogrend egyik alapelve a jogi normák hierarchiája. Ennek helyes megértése a jogszerűség szempontjából igen fontos mind a jogalkotási gyakorlatban, mind a végrehajtásban. A normák hierarchiája azonban nem egyszerűen logikai sorrend vagy alárendeltség kérdése. A hierarchia összefügg a **legitim hatalom** egész kérdésével, és magában foglalja a kategorikus imperatívuszt is, miszerint jogszabályt kizárólag az erre törvényileg felhatalmazott szerv, a törvényben meghatározott korlátok között, saját jogalkotási hatáskörén belül fogadhat el.
A jogszabályokat az úgynevezett „jogszabályi hierarchia” szerint osztályozzák. A **jogszabályi hierarchia** a jogszabályok azon tulajdonságára utal, amely szerint az egyik jogszabály a másikhoz (amelyik magasabban helyezkedik el a jogszabályi hierarchiában) képest alárendelt, vagy az egyik jogszabály egy, a jogszabályi hierarchiában magasabban elhelyezkedő jogszabályból származik. Egy, a jogszabályi hierarchiában különböző szinteken elhelyezkedő jogszabályokat érintő helyzetben az alacsonyabb szintű rendelkezés nem mondhat ellent a magasabb szintűnek, míg a magasabb szintű rendelkezés felülírhatja az alacsonyabb szintűt.
A jogszabályokat a jogszabályi hierarchia szerint a következőképpen osztályozhatjuk:

Elsődleges jogszabályok (törvények)

alkotmányos törvények (mindig elsődleges),
törvények (elsődleges vagy az alkotmányos törvényekből származtatott).

Másodlagos jogszabályok (a törvényi szint alatt)

kormányrendeletek – mindig másodlagos,
a központi kormányzati szervek jogszabályai – mindig másodlagos,
helyhatósági, illetve helyi önkormányzati (hatósági) jogszabályok – elsődleges vagy másodlagos,
a kormányzati szerveken kívüli más szervek által rendkívüli körülmények között kiadott jogszabályok – mindig másodlagos.
A jogszabályok rendszerében, amennyiben egy adott aktus elsőbbséget élvez, ez azt jelenti, hogy az összes egyéb jogi rendelkezésnek ebből az aktusból kell fakadnia, azzal összeegyeztethetőnek kell lennie, továbbá nem lehet azzal ellentétes. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy olyan esetben, amikor a hierarchia alsóbb szintjén álló valamely jogi rendelkezés ellentmond egy magasabb rangú rendelkezésnek, a magasabb rangú rendelkezést kell követni.

Intézményi keret

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

Az alábbiakban felsorolt szervek és hatóságok rendelkeznek hatáskörrel jogszabályok elfogadására (jogalkotó szervek):
a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa – az alkotmány, alkotmányos törvények, törvények, a törvénynél magasabb rangú nemzetközi szerződések, törvényerejű nemzetközi szerződések,
a Szlovák Köztársaság kormánya – kormányrendeletek,
minisztériumok és más központi kormányzati szervek – végrehajtási rendeletek, végrehajtási határozatok és intézkedések,
helyi önkormányzati és városi gyűlések – általánosan kötelező rendeletek,
helyi önkormányzati és városi hatóságok, valamint helyi önkormányzati testületek – általánosan kötelező rendeletek.

A jogalkotási folyamat

A jogalkotási folyamat szakaszai:
törvényjavaslat benyújtása – a jogalkotási folyamat megindítása,
a törvényjavaslat vitája,
szavazás (döntés a törvényjavaslatról),
az elfogadott törvény aláírása,
a jogszabály kihirdetése (közzététele).

Döntéshozatali eljárás

A jogalkotási folyamat

Törvényjavaslat benyújtása – a jogalkotási folyamat megindítása

A 460/1992. sz. törvény (a szlovák alkotmány) 87. cikkének (1) bekezdése értelmében törvényjavaslatot az alábbiak nyújthatnak be:
a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának bizottságai,
a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának tagjai,
a Szlovák Köztársaság kormánya.
A törvényjavaslatok preambulumra, valamint szakaszokra tagolódnak.

A törvényjavaslat vitája

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának házszabálya értelmében (350/1996. sz. törvény) a törvényjavaslatok esetében három olvasatra kerül sor:
Az első olvasat keretében sor kerül a **törvényjavaslat** lényegének, vagyis **„filozófiájának”** általános vitájára. Ezen olvasat során a törvényjavaslathoz nem nyújtható be módosítás vagy kiegészítés.
A második olvasat alkalmával a Nemzeti Tanács erre kijelölt bizottságai megvitatják a törvényjavaslatot. Az Alkotmányügyi Bizottságnak minden törvényjavaslatot meg kell vizsgálnia, különösen a **szlovák alkotmánnyal**, az alkotmányos törvényekkel, a Szlovák Köztársaságra kötelező nemzetközi szerződésekkel, a törvényekkel és az uniós joggal **való összeegyeztethetőség** biztosítása érdekében. Ezt követően lehet **módosítást vagy kiegészítést benyújtani** a törvényjavaslathoz, ezekről a bizottsági viták lezárulását követően szavaznak. Ezért a törvényjavaslat Nemzeti Tanács előtti vitáját megelőzően közelíteni kell egymáshoz a különböző álláspontokat. Amint **a Koordinációs Bizottság egy különleges határozattal jóváhagyta a bizottságok közös jelentését**, a törvényjavaslat a Nemzeti Tanács elé kerül. E jelentés képezi a Nemzeti Tanácsban folytatott vita, valamint a törvényjavaslatról a második olvasatban történő szavazás alapját.
A harmadik olvasat már csak a törvényjavaslat azon rendelkezéseire vonatkozik, amelyekhez a második olvasatban módosítást vagy kiegészítést fogadtak el. A harmadik olvasat során az országgyűlési képviselők kizárólag szövegezési, nyelvtani és helyesírási hibák kijavítására tehetnek javaslatot. Az egyéb hibák kijavítására irányuló módosítást vagy kiegészítést legalább harminc országgyűlési képviselőnek együttesen kell kezdeményeznie. E módosítások, illetve kiegészítések megvitatását követően a törvényjavaslat egészéről szavaznak.

Szavazás (döntés a törvényjavaslatról)

Törvény elfogadásához **a jelenlévő tagok abszolút többségének igenlő szavazata szükséges**.
Az alkotmány módosítása és kiegészítése, valamint egyes cikkeinek hatályon kívül helyezése kizárólag minősített többséggel, azaz a Nemzeti Tanács összes tagjai háromötödének (3/5 a 150-ből) igenlő szavazatával történhet.
A Nemzeti Tanács akkor határozatképes, ha tagjainak legalább a fele jelen van.

Az elfogadott törvény aláírása

Az elfogadott törvényt az alábbiak írják alá:
a Szlovák Köztársaság elnöke,
a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke,
a Szlovák Köztársaság miniszterelnöke.
Ezen eljárási lépés magában foglalja az elfogadott törvényjavaslat tartalmának és végleges formájának, valamint az eljárási követelmények betartásának ellenőrzését. Aláírásukkal ezek a legmagasabb közjogi méltóságok hitelesítik a törvény szövegét.
Az elnök ún. „felfüggesztő vétójoggal” rendelkezik, azaz tartalmi hibák miatt megtagadhatja az elfogadott törvény aláírását. Ezt követően észrevételeivel együtt ismételt tárgyalásra visszaküldi az elfogadott törvényt a Nemzeti Tanácsnak.
A visszaküldött törvény vonatkozásában ekkor második és harmadik olvasatra kerül sor. Ennek során a Nemzeti Tanács figyelembe veheti az elnök észrevételeit, de nem köteles ezt megtenni. A Nemzeti Tanács ismételt szavazással felülbírálhatja a „felfüggesztő vétót”; ilyen esetben a törvényt ki kell hirdetni akkor is, ha hiányzik az elnök aláírása.

A jogszabály kihirdetése (közzététele)

A kihirdetés a jogalkotási folyamat utolsó szakasza. Az egész országban alkalmazandó jogszabályokat hivatalosan a Szlovák Köztársaság Jogszabályainak Gyűjteményében (*Zbierka zákonov*) hirdetik ki; e közzététel a szlovák Igazságügyi Minisztérium hatáskörébe tartozik. A Jogszabályok Gyűjteménye a Szlovák Köztársaság állami közzétételi eszköze. A Jogszabályok Gyűjteményét elektronikus és papír formában adják ki. A Jogszabályok Gyűjteményének elektronikus és papíralapú változata azonos joghatással bír és azonos a tartalmuk. A Jogszabályok Gyűjteményének elektronikus változata ingyenesen elérhető a Slov-Lex portálon keresztül.

Érvényesség/hatálybalépés

A jogszabály a Jogszabályok Gyűjteményében való kihirdetése napján lép érvénybe.
A jogszabály a Jogszabályok Gyűjteményében való kihirdetését követő 15. napon lép hatályba, amennyiben a jogszabály eltérő hatálybalépési időpontot nem határoz meg.
Az egyéb aktusok a Jogszabályok Gyűjteményében való kihirdetésük napján válnak kötelezővé.

A különböző jogforrások közötti összeütközések feloldása

Az alacsonyabb szintű jogi eszköz nem mondhat ellent a magasabb szintű jogi eszköznek.
Valamely jogi eszközt csak ugyanolyan vagy magasabb szintű jogi eszközzel lehet módosítani vagy hatályon kívül helyezni.
A gyakorlatban az azonos szintű jogszabályok közötti összeütközések feloldására vonatkozó szabály az, hogy egy újabb jogszabály módosítja vagy hatályon kívül helyezi a régebbit, illetve, hogy a különös norma módosítja vagy hatályon kívül helyezi az általános normát.
A Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága felülvizsgálja és dönt arról, hogy:
a törvények megfelelnek-e az alkotmánynak;
a kormányrendeletek és egyéb miniszteri vagy más központi kormányzati szervektől származó, általánosan kötelező jogi rendelkezések megfelelnek-e az alkotmánynak, az alkotmányos törvényeknek és a törvényeknek;
az autonóm egységek szervei által hozott, általánosan kötelező rendelkezések megfelelnek-e az alkotmánynak és a törvényeknek;
a központi közigazgatás helyi szervei által kiadott, általánosan kötelező jogi rendelkezések megfelelnek-e az alkotmánynak, a törvényeknek és más, általánosan kötelező jogi rendelkezéseknek;
az általánosan kötelező jogi rendelkezések megfelelnek-e a törvények kihirdetésére vonatkozóan meghatározott eljárásnak megfelelően kihirdetett nemzetközi szerződéseknek.
Amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a jogi rendelkezések között összeegyeztethetetlenség áll fenn, az érintett rendelkezések – vagy azok egyes részei vagy bizonyos szabályai – hatályukat vesztik. Amennyiben a rendelkezéseket kibocsátó szerv a döntés meghozatalát követően a törvényben előírt határidőn belül a rendelkezéseket nem hozza összhangba a magasabb szintű jogszabályokkal, az érintett rendelkezések – vagy azok egyes részei vagy bizonyos szabályai – érvényüket vesztik.

Jogi adatbázisok

A Szlovák Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának Slov-Lex adatbázisa

Az Igazságügyi Minisztérium „Elektronikus Jogszabálygyűjtemény (Slov-Lex)” portálja két összekapcsolt információs rendszeren alapul:
eZbierka (eGyűjtemény) – a jogszabályok címzettjei számára a jogszabályok és más előírások kötelező erejű, egységes szerkezetbe foglalt elektronikus szövegét biztosító információs rendszer
eLegislativa (eJogalkotás) – folyamatkezelő rendszer a jogalkotási folyamat minden szakaszához, a jogalkotóknak szánt, fejlett szerkesztési eszközökkel
Előnyök a célcsoportok számára:
A jogszabályok egyre növekvő száma és összetettsége miatt a gyakorlatban egyre nehezebb alkalmazni azt az alapvető jogelvet, amely szerint az érvényes és hatályos jogot mindenki ismeri, és mindenki tisztában van a jogaival és kötelezettségeivel. A Slov-Lex projekt elő fogja segíteni ezen elv végrehajtásának javítását azzal, hogy hatékony hozzáférést biztosít minden hatályos jogszabályhoz:
polgárok – a projekt *eZbierka* részének előnyei különösen a hatályos jogszabályokhoz való, formai és tartalmi szempontból is jobb, ingyenes hozzáférés és az új jogszabályok jobb ismerete formájában fognak megnyilvánulni
jogászok – folyamatosan hozzáférnek majd a hatályos joghoz, és lehetőség lesz arra, hogy értesítést kapjanak a Szlovák Köztársaság vagy az Európai Unió új jogszabályairól, mind általában, mind pedig konkrétan a szakterületüket szabályozó jogszabályokról
vállalkozók – szintén folyamatosan és ingyenesen hozzáférnek majd a hatályos joghoz, és lehetőség lesz arra, hogy tájékoztatást kapjanak a Szlovák Köztársaság vagy az Európai Unió új jogszabályairól, mind általában, mind pedig konkrétan a tevékenységi területüket szabályozó jogszabályokról; a jobb szabályozási környezet kedvezőbb feltételeket fog teremteni az üzleti tevékenység számára, és csökkenteni fogja az üzleti tevékenységgel járó adminisztratív terhet
helyi és regionális hatóságok – folyamatos, ingyenes hozzáférést kapnak a hatályos jogszabályokhoz, ugyanakkor csökkenni fog a rájuk nehezedő adminisztratív teher (az adminisztratív szempontból megterhelő és költséges kötelezettség, hogy munkanapokon hozzáférést biztosítanak a Jogszabályok Gyűjteményéhez, amely kötelezettség a Gyűjteményre való előfizetéshez és papíralapú változatának archiválásához kapcsolódik), mivel ez felváltja majd azt a megterhelő kötelezettséget, hogy munkanapokon támogatott hozzáférést biztosítsanak a Jogszabályok Gyűjteményéhez
közigazgatási szervek – a projekt egyrészt folyamatos, ingyenes hozzáférést fog biztosítani a hatályos jogszabályokhoz, és másrészt csökkenti a jogalkotási folyamattal járó adminisztratív terhet és ezzel a pénzügyi költséget is, továbbá lehetőséget nyújt a jogalkotás és az uniós jogszabályok végrehajtása területén fennálló feladatok ellátásának javítására
igazságügyi hatóságok – folyamatos, gyors hozzáféréssel fognak rendelkezni a történelem bármely napján hatályos jogszabályokhoz, továbbá megtekinthetők lesznek az adott időpontban hatályos jogszabályokra való, bírósági határozatokban szereplő hivatkozások, amivel legalábbis részben kiküszöbölhetők lesznek egyes rutintevékenységek, és nőni fog a bírák és bírósági tisztviselők munkájának hatékonysága
jogalkotó hatóságok – hatékony eszközt kapnak a jogszabályok megszövegezéséhez és a jogalkotási folyamat kezeléséhez, ami bizonyos fokig enyhíteni fogja bürokratikus terheiket és lehetővé teszi számukra, hogy inkább a függőben levő javaslatok tartalmára összpontosítsanak.
Kapcsolódó linkek
Slov-Lex jogi és információs portál
Utolsó frissítés: 25/04/2022
E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.